DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)

6. juli 2000 *

I sag C-11/99,

angående en anmodning, som Arbeitsgericht Siegen (Tyskland) i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Margrit Dietrich

mod

Westdeutscher Rundfunk,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 2, litra a), og artikel 1, stk. 3, litra a), i Rådets direktiv 90/270/EØF af 29. maj 1990 om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejde ved

* Processprog: tysk.

skærmterminaler (femte særdirektiv i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 89/391/EØF) (EFT L 156, s. 14),

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J.C. Moitinho de Almeida (refererende dommer), og dommerne R. Schintgen, C. Gulmann, J.-P. Puissochet og V. Skouris,

generaladvokat:A. Saggio
justitssekretær: R. Grass,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Westdeutscher Rundfunk ved advokat W. Rebel, Köln

— den nederlandske regering ved assisterende juridisk konsulent M.A. Fierstra, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent P. Hillenkamp og ved N. Yerrell, der er udstationeret som national ekspert ved Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af den refererende dommers rapport,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 24. februar 2000,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 7. januar 1999, indgået til Domstolen den 18. januar 1999, har Arbeitsgericht Siegen i henhold til EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) stillet tre præjudicielle spørgsmål om fortolkningen af artikel 2, litra a), og af artikel 1, stk. 3, litra a), i Rådets direktiv 90/270/EØF af 29. maj 1990 om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejde ved skærmterminaler (femte særdirektiv i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 89/391/EØF) (EFT L 156, s. 14).

2 Disse spørgsmål er blevet rejst under en tvist mellem Margrit Dietrich og hendes arbejdsgiver, Westdeutscher Rundfunk (herefter »WDR«), en offentligretlig almennyttig radiofonivirksomhed, der fremstiller og transmitterer radio- og fjernsynsudsendelser på delstaten Nordrhein-Westfalens område. Tvisten vedrører afgrænsningen af Margrit Dietrich's daglige arbejdstid ved en skærmterminal.

De relevante fællesskabsbestemmelser

3 Artikel 2, stk. 1, i Rådets direktiv 89/391/EØF af 12. juni 1989 om iværksættelse af foranstaltninger til forbedring af arbejdstagernes sikkerhed og sundhed under arbejdet (EFT L 183, s. 1, herefter »rammedirektivet«) bestemmer:

»Dette direktiv finder anvendelse på alle former for private og offentlige aktiviteter (industri, landbrug, handel, administration, tjenesteydelser, undervisning, kulturel virksomhed, fritidsbeskæftigelse osv.).«

4 Samme rammedirektivs artikel 16, stk. 1, bestemmer, at Rådet vedtager særdirektiver, bl.a. på de områder, der er anført i bilaget, her iblandt »Arbejde med skærmterminaler«.

5 Artikel 1 i direktiv 90/270 bestemmer:

»1. Ved dette direktiv, som er femte særdirektiv i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 89/391/EØF, fastsættes der minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejde ved skærmterminaler som defineret i artikel 2.

2. Direktiv 89/391/EØF finder fuldt ud anvendelse på hele det i stk. 1 nævnte område, dog med forbehold af strengere og/eller mere specifikke bestemmelser i nærværende direktiv.

3. Dette direktiv finder ikke anvendelse på:

a) fører-/betjeningspladser på køretøjer og maskiner

b) edb-systemer installeret på eller i et transportmiddel

c) edb-systemer, der først og fremmest er beregnet til offentlig brug

d) såkaldt 'flytbare' systemer, når disse ikke anvendes vedvarende på en arbejdsstation

e) regnemaskiner, kasseapparater og alt udstyr, der har et lille display til præsentation af data eller måleværdier, som er nødvendig for den direkte anvendelse af dette udstyr

f) skrivemaskiner i sædvanlig udformning, såkaldte 'display-skrivemaskiner'.«

6 Ifølge samme direktivs artikel 2, litra a), forstås der i dette direktiv ved »skærmterminal: alfanumerisk eller grafisk skærm, uanset hvilken displaymetode der benyttes«.

7 Afsnit II (artikel 3-9) i direktiv 90/270 fastsætter en række forpligtelser, der påhviler arbejdsgiveren med hensyn til sikkerhed og sundhed under arbejde med udstyr med skærmterminaler.

8 I denne forbindelse bestemmer artikel 7, som har overskriften »Arbejdets daglige forløb«, følgende:

»Arbejdsgiveren er forpligtet til at tilrettelægge arbejdstagerens aktiviteter således, at det daglige arbejde ved skærmterminaler afbrydes regelmæssigt af pauser eller af andre former for aktiviteter, der reducerer belastningen ved skærmterminalarbejdet.«

9 Ifølge artikel 11, stk. 1, i direktiv 90/270 skulle medlemsstaterne sætte de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette senest den 31. december 1992.

De relevante nationale bestemmelser

10 Rammedirektivet er blevet gennemført i tysk ret ved Gesetz zur Umsetzung der EG-Rahmenrichtlinie Arbeitsschutz und weiterer Arbeitsschutz-Richtlinien (lov om gennemførelse af EF-rammedirektiv om sikkerhed under arbejdet og andre direktiver om sikkerhed under arbejdet) af 7. august 1996 (BGBl. 1996 I, s. 1246).

11 Gennemførelsen af direktiv 90/270 i tysk ret er sket ved Verordnung zur Umsetzung von EG-Einzelrichtlinien zur EG-Rahmenrichtlinie Arbeitsschutz (bekendtgørelse om gennemførelse af EF-særdirektiver udstedt i henhold til

rammedirektivet om sikkerhed på arbejdet) af 4. december 1996 (BGBl. 1996 I, s. 1841), nærmere bestemt ved dennes artikel 3, der har overskriften »Verordnung über Sicherheit und Gesundheitsschutz bei der Arbeit an Bildschirmgeräten« (bestemmelser om sikkerhed og beskyttelse af sundheden under arbejde ved skærmterminaler, herefter »BildscharbV«).

12 Med hensyn til anvendelsen af BildscharbV definerer bekendtgørelsens § 2, stk. 1, en skærmterminal som en »alfanumerisk eller grafisk skærm, uanset hvilken displaymetode der benyttes«, § 1, stk. 2, nr. 1, bestemmer, at arbejde, der udføres på »betjeningspladser på maskiner eller førerpladser på køretøjer udstyret med skærmterminaler« falder uden for anvendelsesområdet for BildscharbV.

Tvisten i hovedsagen

13 Det fremgår af forelæggelseskendelsen, at Margrit Dietrich siden den 1. april 1974 har arbejdet som klipper (Cutterin) i WDR's produktionsstudie i Siegen. Hendes arbejde består i i samarbejde med forskellige producere af fjernsynsindslag at sammensætte filmmateriale og at bearbejde det til et færdigt og sendeklart indslag. En stor del af hendes arbejde består i at gennemse og udvælge videosekvenser, som endnu ikke er blevet behandlet, eller kontrollere resultatet af dette arbejde.

14 I studiet i Siegen er der fire arbejdsstationer, som Margrit Dietrich kan benytte på skift med andre klippere. På to af disse arbejdsstationer kan der bearbejdes analogt billedmateriale på bånd med henblik på udsendelse ligeledes i analog form. Til dette formål har klipperen forskellige tekniske apparater, som han kan styre via en styrepult. Hvad der indgår på styrepulten vises på en separat dataskærm. De to andre arbejdsstationer er beregnet til digitalisering af analogt materiale efter en forudgående udvælgelse. De videofiler, der herved opstår, bliver herefter viderebehandlet ved hjælp af computerprogrammer, som klipperen

betjener via et tastatur. De herved opståede tv-indslag udsendes så i digitaliseret form.

15 Margrit Dietrich er af den opfattelse, at de fire nævnte arbejdsstationer hører til kategorien arbejdsstationer med skærmterminaludstyr som omhandlet i BildscharbV og kræver af sin arbejdsgiver, at denne i henhold til bekendtgørelsens § 5 tilrettelægger hendes arbejde således, at hendes daglige arbejde ved skærmterminal periodisk afbrydes, enten ved at lade hende overgå til andre aktiviteter eller ved at give hende en betalt pause på ti minutter pr. time.

16 WDR har afslået dette krav. WDR har gjort gældende, at BildscharbV ikke finder anvendelse på en klippers arbejdssituation, fordi denne arbejder med sekvenser af levende elektroniske billeder, som ikke er omfattet af begrebet »alfanumerisk eller grafisk skærm«. Klipperens arbejde består i at fremstille fjernsynsbilleder og ikke tekst eller grafik. De forskellige etaper i klipningen af filmene eller deres lydbearbejdning svarer ifølge WDR til »betjeningen af en maskine«, som det f.eks. er sædvanligt ved styringsprocesser via skærm af produktion af kemikalier eller ved medicinsk diagnostik. Arbejdsstationerne ved fjernsynsproduktion er kendetegnet ved, at det drejer sig om arbejdsstationer, der er udstyret med forskellige monitorer, som er nødvendige til bearbejdning og vurdering af arbejdsresultatet.

17 Den forelæggende ret finder, at sagens afgørelse afhænger af spørgsmålet, om BildscharbV finder anvendelse på klipperes arbejdsstationer, hvilket vil være tilfældet, såfremt fremstilling af analogt og/eller digitaliseret filmmateriale på monitorer kunne være omfattet af begrebet »grafisk skærm« i § 2, stk. 1, i BildscharbV, og såfremt den ikke var omfattet af begrebet »maskinarbejdsstation« som omhandlet i samme bekendtgørelses § 1, stk. 2, nr. 1.

18 Ifølge Arbeitsgericht Siegen må begrebet arbejdsstation med skærmterminaludstyr i den i direktiv 90/270 forudsatte betydning fortolkes bredt, således at der tages hensyn til direktivets formål, som er at sikre et højere niveau for sikkerhed på arbejdspladser, hvor der anvendes skærmterminaler, og at varetage arbejdstagernes sikkerhed og sundhed. Dette fremgår af, at direktivets artikel 2, litra a), foruden klassisk tekstbehandling også omhandler grafiske skærme, uanset hvilken displaymetode der benyttes, og at artikel 2, litra b), fastsætter en definition af arbejdsstation, som omfatter arbejdet ved computer i dettes forskellige former.

19 Den nationale ret finder, at en bred fortolkning af begrebet »grafisk skærm« giver grundlag for den slutning, at computerbehandling af videooptagelser i digitaliseret form er omfattet af dette begreb. Til gengæld er det tvivlsomt, om en behandling af analoge billeder er omfattet. Da der imidlertid i det omfang, der for betragteren ikke ses nogen forskel, og da sundhedsaspektet gælder på samme måde for numerisk og analog displaymetode, er der en række omstændigheder, der taler til fordel for en ensartet løsning, i givet fald ved analogi, for begge billedbearbejdningsmåder.

20 Den forelæggende ret går desuden ud fra, at listen over undtagelser i artikel 1, stk. 3, i direktiv 90/270 ikke har til formål at begrænse direktivets anvendelsesområde, således at talrige former for skærmarbejde udelukkes. Den antager derfor, at der ved »fører-/betjeningspladser på køretøjer og maskiner« i direktivets artikel 1, stk. 3, litra a), alene skal forstås arbejdsstationer, hvor en maskine eller et teknisk anlæg styres ved hjælp af et databehandlingsanlæg, og hvor skærmbilledet blot gengiver input og de i produktionsprocessen opståede tekniske data.

21 Da en indskrænkende fortolkning af begrebet grafisk skærm i den i artikel 2, litra a), i direktiv 90/270 forudsatte betydning eller en vid fortolkning af begrebet fører-/betjeningspladser på køretøjer og maskiner i den i samme direktivs artikel 1, stk. 3, litra a), forudsatte betydning kunne føre til det modsatte resultat,

finder den forelæggende ret det nødvendigt at anmode Domstolen om en fortolkning af disse bestemmelser.

22 Besvarelsen af de stillede spørgsmål er ifølge den forelæggende ret af betydning for afgørelsen af hovedsagen, da BildscharbV, såfremt direktiv 90/270 finder anvendelse på klipperes arbejdsstationer, ligeledes finder anvendelse på dem. Margrit Dietrich ville i så fald have krav på, at hendes arbejde ved skærmterminal blev afbrudt, enten af andet arbejde eller af pauser i henhold til BildscharbV's § 5.

23 Den forelæggende ret har endelig henvist til, at Domstolen indtil nu kun en enkelt gang har taget stilling til direktiv 90/270 (dom af 12.12.1996, forenede sager C-74/95 og C-129/95, X, Sml. I, s. 6609), dog uden at gå ind på de spørgsmål, der er rejst i hovedsagen.

24 Under disse omstændigheder har Arbeitsgericht Siegen besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 2, litra a), i Rådets direktiv 90/270/EØF af 29. maj 1990 om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejde ved skærmterminaler fortolkes således, at der ved grafisk skærm i den nævnte bestemmelse også skal forstås gengivelse af filmoptagelser på monitorer?

2) Såfremt spørgsmål 1 besvares benægtende: Skal artikel 2, litra a), i Rådets direktiv 90/270/EØF fortolkes således, at der ved grafisk skærm i denne bestemmelses forstand skal forstås gengivelse på monitorer af filmoptagelser i digitaliseret form?

3) Såfremt spørgsmål 1 eller 2 besvares bekræftende: Skal artikel 1, stk. 3, litra a), i Rådets direktiv 90/270/EØF fortolkes således, at der ved fører-/betjeningsplads på maskiner i denne bestemmelses forstand også skal forstås en arbejdsstation, hvor analogt eller digitaliseret billedmateriale bearbejdes ved hjælp af tekniske installationer og/eller computerprogrammer?«

Det første og det andet spørgsmål

25 Med disse spørgsmål, som skal behandles under et, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om begrebet »grafisk skærm« i artikel 2, litra a), i direktiv 90/270 skal fortolkes således, at det omfatter skærme, der gengiver filmoptagelser i analog eller digitaliseret form.

26 Ifølge WDR og den nederlandske regering skal disse spørgsmål besvares benægtende.

27 WDR har gjort gældende, at ifølge artikel 2, litra a), i direktiv 90/270 er en skærmterminal en alfanumerisk eller grafisk skærm, uanset hvilken displaymetode der benyttes. I den nationale sag drejer det sig om spørgsmålet, om den skærm, som sagsøgeren i hovedsagen arbejder med, er en »grafisk« skærm.

28 WDR anfører, at grafiske skærme imidlertid kun er skærme, der tjener til at gengive et tegnet forlæg til mangfoldiggørelse eller som kunstnerisk udtryk. Begrebet »grafisk« må nemlig forstås som »mangfoldiggørelse af skrift og tryk

samt tegnekunst, kobber- og stålstik, træsnit eller et enkelt blad med en fremstilling af en af disse kunstarter«.

29 WDR har i denne forbindelse præciseret, at når det drejer sig om »grafisk« fremstilling, udfører ophavsmanden til den grafik, der skal fremstilles, tegningen direkte på skærmen ved at klikke på symboler og ved at betjene sig af billedmixere eller lydmixere. Klipperen arbejder ikke på computerprogrammer ved at indlæse alfanumeriske tegn eller fremstiller grafik, men hun udvælger blandt det foreliggende filmmateriale, dvs. sekvenser af levende billeder, dem, der passer i hvert enkelt tilfælde til det bidrag, som hun forbereder, og bestemmer i samråd med ophavsmanden eller instruktøren, dels hvilke billeder og hvilket lydmateriale der skal monteres ved siden af hinanden og/eller efter hinanden eller samtidig, dels deres længde og rækkefølge.

30 Ifølge WDR er det herved ligegyldigt, om billederne fremtræder i analog eller digitaliseret form. Begge displaymetoder giver sig udslag i fremvisning på skærmen af en række levende billeder. Desuden er fremvisningsmåden ifølge definitionen i artikel 2 i direktiv 90/270 uden betydning for afgrænsningen af dennes anvendelsesområde.

31 Følgelig omfatter begrebet grafisk skærm ifølge WDR ikke fremvisning af filmoptagelser på monitor, uanset om de fremstår i analog eller digital form.

32 Den nederlandske regering har ligeledes gjort gældende, at begrebet skærmterminal i den betydning, der forudsættes i direktiv 90/270, afhænger af, om den viste information er alfanumerisk eller grafisk, og ikke af displaymetoden.

33 Den har anført, at der ved »alfanumerisk« og ved »grafisk« i den i artikel 2, litra a), i direktiv 90/270 forudsatte betydning skal forstås gengivelse af tegn og ikke levende billeder, således som det bekræftes af direktivets bilag, der indeholder minimumsforskrifter, som arbejdsstationerne skal opfylde. Forskrifterne om skærmen, som findes i punkt 1, litra b), i dette bilag, angår tegnene på skærmen (tydelighed, størrelse osv.) samt billedet på skærmen i sig selv (luminans og kontrast), mens direktivet ikke indeholder forskrifter om levende billeder.

34 Den nederlandske regering er af den opfattelse, at gengivelse af filmoptagelser og videofilm på monitorer er informationer i form af levende billeder, og at der følgelig ikke er tale om gengivelse af tegn som omhandlet i artikel 2, litra a), i direktiv 90/270, således at arbejde med monitorer som led i klipning af analoge filmbilleder og digital behandling heraf ikke falder ind under direktivets anvendelsesområde.

35 Den opfattelse, at begrebet »grafisk skærm« skal forstås således, at det ikke omfatter skærme, der viser filmoptagelser, kan ikke lægges til grund.

36 Det bemærkes i denne forbindelse, at direktiv 90/270 efter sin titel og artikel 1 har til formål at fastsætte minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejde ved skærmterminaler, og at overholdelse af minimumsforskrifter, der kan sikre et højere niveau for sikkerhed på arbejdspladser, hvor der anvendes skærmterminaler, ifølge fjerde betragtning til direktivet er bydende nødvendig for at varetage arbejdstagernes sikkerhed og sundhed.

37 I betragtning af dette formål, nemlig at beskytte arbejdstagernes sikkerhed og sundhed, er overholdelse af forskrifterne i direktivet og dets bilag, som f.eks. at

stråling skal reduceres mest muligt, eller at der skal tages hensyn til støj fra udstyr hørende til arbejdsstationen, nødvendig, uanset hvilken type billeder der vises på skærmen.

38 I øvrigt ville en indskrænkende fortolkning af artikel 2, litra a), i direktiv 90/270, således at skærmterminaler til fremvisning af filmoptagelser udelukkes fra dennes anvendelsesområde, have til følge, at et betydeligt antal arbejdstagere ikke kunne drage fordel af den ved direktivet indførte beskyttelse, når disse befinder sig i en situation svarende til situationen for arbejdstagere, der anvender en grafisk skærm i den betydning, som WDR og den nederlandske regering tillægger dette begreb. Der ville således blive gjort et alvorligt indgreb i direktivets effektive virkning.

39 Desuden bemærkes, som Kommissionen træffende har fremhævet, at udstyr, som falder uden for anvendelsesområdet for direktiv 90/270, og som udtømmende er opregnet i artikel 1, stk. 3, vedrører situationer, hvor anvendelse af skærmen enten er af underordnet betydning eller kortvarig. Derimod er alle former for arbejde med skærm, der udføres vedvarende, omfattet af direktivets anvendelsesområde.

40 Hertil kommer, som Kommissionen ligeledes med rette har anført, at den omstændighed, at fællesskabslovgiver med hensyn til begrebet skærmterminal ikke har foretaget den i artikel 10 i direktiv 90/270 nævnte tilpasning til den tekniske udvikling for minimumsforskrifterne i bilaget, giver grundlag for at slutte, at den må have anset dette begreb for at være tilstrækkelig vidt til at sikre en fuldstændig gennemførelse af direktivets formål.

41 I betragtning af det foregående må det konkluderes, at begrebet grafisk skærm i artikel 2, litra a), i direktiv 90/270 skal fortolkes vidt, således at det omfatter skærme, der viser filmoptagelser.

42 I denne henseende er det uden betydning, om displaymetoden vedrører analoge eller digitale dokumenter, allerede fordi artikel 2 i direktiv 90/270 præciserer, at den omfatter skærmterminaler, »uanset hvilken displaymetode der benyttes«.

43 Det første og det andet spørgsmål skal derfor besvares med, at begrebet »grafisk skærm« i den betydning, der er forudsat i artikel 2, litra a), i direktiv 90/270, skal fortolkes således, at det omfatter skærme, der viser filmoptagelser i analog eller digital form.

Det tredje spørgsmål

44 For det tilfælde, at Domstolen måtte besvare det første eller det andet spørgsmål bekræftende, har WDR gjort gældende, at direktiv 90/270 under alle omstændigheder udelukker »fører-/betjeningspladser på køretøjer og maskiner« fra sit anvendelsesområde, og at de arbejdsstationer, som Margrit Dietrich benytter, hører til denne gruppe.

45 Ifølge WDR tages der i direktiv 90/270 hensyn til, at de regler, som det indeholder, og som i det væsentlige er tilpasset aktiviteter af administrativ type som f.eks. kontorarbejde, ikke kan anvendes på områder, der stiller særlige krav. Denne konklusion følger navnlig af artikel 1, stk. 3, litra b), i direktiv 90/270, hvorefter edb-systemer installeret på eller i et transportmiddel falder uden for dens anvendelsesområde.

46 WDR er af den opfattelse, at der ved »fører-/betjeningspladser på maskiner« skal forstås pladser, som er indrettet på produktionsmaskiner, og hvorfra der ved

hjælp af betjeningsudstyr, der er forsynet med en skærmterminal, som må anses for at være integrerende dele af maskinen, er mulighed for at gribe direkte ind i maskinens produktionscyklus. Den forelæggende ret har her fejlagtigt lagt til grund, at kun pladser, hvor styring af en maskine eller en teknisk installation sker ved hjælp af et edb-system, kan anses for fører-/betjeningspladser på maskiner, når skærmbilledet begrænser sig til gengivelse af input og de i produktionsprocessen opståede tekniske data. Hverken direktivet eller BildscharbV indeholder en sådan begrænsning.

47 WDR har anført, at det afgørende for, om undtagelsen i artikel 1, stk. 3, litra a), i direktiv 90/270 finder anvendelse, er den omstændighed, at bearbejdningsprocesser er en integreret bestanddel af en maskinbetjeningsplads med skærm, således som det f.eks. er sædvanligt, når betjeningen sker ved hjælp af en skærmterminal inden for medicinsk diagnostik. Det samme gælder for arbejdsstationer ved et klippebord med integreret styrepult. I dette tilfælde er der nemlig tale om arbejdsstationer, hvor klipning af råbilleder sker med en maskine ved hjælp af integreret betjening udstyret med en skærm.

48 Det bemærkes, at selve ordlyden af artikel 1, stk. 3, litra a), i direktiv 90/270 ikke giver nogen afklaring af rækkevidden af begrebet »fører-/betjeningsplads på maskiner« i den i denne bestemmelse forudsatte betydning.

49 Som Domstolen imidlertid har fastslået i sit svar på det første og det andet spørgsmål, har fællesskabslovgiver villet give en meget vid definition af anvendelsesområdet for direktiv 90/270. De eneste arbejdsstationer, der er udelukket fra dette direktivs anvendelsesområde, er dem, der er opregnet

udtømmende i direktivets artikel 1, stk. 3, og som vedrører apparater, hvor skærmfunktionen er underordnet eller kun bruges i kort tid.

50 Under disse omstændigheder skal begrebet »fører-/betjeningspladser på køretøjer og maskiner«, da det er en undtagelse fra anvendelsesområdet for direktiv 90/270, under alle omstændigheder fortolkes indskrænkende.

51 Som Kommissionen med rette har anført, kræver en aktivitet som den, Margrit Dietrich udfører, ud over konstant håndtering af produktionsfaserne, også visuel og auditiv opfølgning heraf og fremvisning i form af billedsekvenser på flere skærmterminaler og monitorer samtidig, for ikke at nævne intellektuelle og kreative ydelser, hvis udførelse stiller krav til både klipperens syn og hørelse.

52 Der er intet grundlag for at konkludere, at det har været fællesskabslovgivers hensigt at lade skærmarbejde, der udføres så vedholdende, falde ind under begrebet »fører-/betjeningspladser på køretøjer og maskiner«.

53 Hertil kommer, at det er så meget desto mere berettiget at lade en sådan beskæftigelse være omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 90/270, som skærmterminalarbejdet er langt mere belastende end arbejde på en kontorarbejdsstation udstyret med computer, om hvilken det står fast, at den er omfattet af direktivets beskyttelsesområde.

54 Det tredje spørgsmål skal følgelig besvares med, at artikel 1, stk. 3, litra a), i direktiv 90/270 skal fortolkes således, at begrebet »fører-/betjeningsplads på

maskiner« ikke omfatter en arbejdsstation som den i hovedsagen omhandlede, hvor analoge eller digitale billeder bearbejdes ved hjælp af tekniske installationer og/eller computerprogrammer med henblik på fjernsynsudsendelse.

Sagens omkostninger

55 De udgifter, der er afholdt af den nederlandske regering og af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Arbeitsgericht Siegen ved kendelse af 7. januar 1999, for ret:

1) **Begrebet »grafisk skærm« i den betydning, der forudsættes i artikel 2, litra a), i Rådets direktiv 90/270/EØF af 29. maj 1990 om minimumsforskrifter**

for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejde ved skærmterminaler (femte særdirektiv i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 89/391/EØF) skal fortolkes således, at det omfatter skærme, der viser filmoptagelser i analog eller digitaliseret form.

2) Artikel 1, stk. 3, litra a), i direktiv 90/270 skal fortolkes således, at begrebet »fører-/betjeningsplads på maskiner« ikke omfatter en arbejdsstation som den, der er tale om i hovedsagen, hvor analoge eller digitale billeder bearbejdes ved hjælp af tekniske installationer og/eller computerprogrammer med henblik på fjernsynsudsendelse.

Moitinho de Almeida Schintgen Gulmann

Puissochet Skouris

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 6. juli 2000.

R. Grass

Justitssekretær

J.C. Moitinho de Almeida

Formand for Sjette Afdeling